

מבית הורי – סימה ויעקוב שיף – לקיבוץ

(כפי שרשם אריה מפי ברוריה ב- 1985).

שם אימי הורתי: סימה רוזמרין-שפירא.

אבא ואמא נולדו בפולין. אמא - בלנצוט. אבא - בליז'נסק גליציה (חבל אוסטריה לשעבר).

סבי, מצד אמא – היה רב מכמה דורות ונכדו של רבי אלימלך מליז'נסק, שמו רבי זיסר סופר, הוא היה גם רב וגם סופר סת"ם. אבי, יעקב שיף, היה סוחר בדים.

הורי בצעירותם, רצו להרחיב ולהעשיר את ביתם ופרנסתם אל מחוץ לגבולות העיר היהודית ולכן, היגרו לגרמניה, לבירתה ברלין. הגירה זו מגליציה לגרמניה נעשתה ב- 1912. כאן הייתה ערש התרבות המערבית וההשכלה היהודית.

בברלין נולדו להורינו – 5 בנות.

לאבא היו אלה נשואין שניים. מאשתו הראשונה, היו לו עוד 3 בנים. שני הבכורים נותרו בפולין. השלישי, הצעיר, התחנך יחד איתנו במשפחתנו.

בנו בכורו של אבא, שנותר בפולין, היה רב מוסמך – כיום שמו מרדכי באומן והוא מתגורר בפלורידה שבארה"ב.

אחותי הבכורה שרה, הייתה בת מוכשרת: סיימה בית ספר תיכון ולמדה בבית ספר למסחר. שימשה מזכירה באחת הפירמות המסחריות בברלין. הכל הלך למישרין עד 1930. אז נפטר אבי יעקב שיף (ו' חשוון תרצ"א). מאבא לא נותרו תמונות, כי בתור יהודי אדוק, נמנע מלהצטלם. כל שנותר לי בצילום, הרי זו מצבת אבא ותאריך מותו.

הלכנו לבית ספר גרמני ממלכתי. אבל, עם פטירת אבא, נאלצתי להפסיק את לימודי בגיל 14 ולעזור לאמא לקיים את המשפחה המיוסמת. לאמא לא היה כל מקצוע כדי פרנסת 5 בנות (שרה, מרטה, ברטל, טילה והרטה).

ביום שבת נמנענו מללכת לבית הספר. רק ביום א' הייתה שבת רשמית, ממלכתית. בבית הספר – שררה אוירה ומציאות אנטישמית: את התלמידים הושיבו בכיתה לפי חריצותם, כך שהחרוצים ישבו בספסלים הקדמיים. אני תמיד ישבתי במקום הראשון. אבל מכיוון שנעדרתי בשבת מהלימודים, בגלל קדושת השבת – נדחפתי לשבת בספסל האחורי וכך היה עלי משך השבוע שוב להתקדם אל הספסל הקדמי, בהתאם לחריצותי וחשיבותי וחוזר חלילה.

הייתי חברת "הבונים" – תנועת הנוער החלוצית. מילאתי בה תפקיד של מדריכה.

כאשר תפס היטלר את השלטון ב-1933, עשיתי כל מאמץ להבטיח לעצמי אפשרות עליה לארץ ישראל.

כל המוסדות היהודים שהכרתי, דפקתי על דלתותיהם: ממפעל "רחה פרייר" ועד לתנועת החלוץ והציפייה לסרטיפיקט שלו.

יצאתי להכשרה להמבורג מטעם תנועת החלוץ (תמונה).

כאן הייתי צריכה לקבל סרטיפיקט לעליה, אך מכיוון שהייתי עדיין בגיל של חברת נוער – נתבקשתי לוותר על הסרטיפיקט של בוגר – ולהצטרף לעליית הנוער מטעם ויצ"ו. בויצ"ו היו מקומות פנויים.

מיהרתי להתקשר אל אחותי טילה (טלילה) ושכנעתי אותה למהר ולהצטרף אלי וכך ב-1937, ב-10 למאי, עליתי לארץ ישראל באוניה "גלילי" – האוניה האחרונה שיצאה מגרמניה בדרך הימים, הנורמלית – אל טריאסט וממנה לחיפה (ב-17.5.37). בחיפה התקבלנו ע"י מועצת הפועלות ומכאן נשלחנו לאחד ממשקי הפועלות.

אני, ביקשתי לא להישלח העירה, אלא לכפר. ואכן, נשלחנו ל"משק הפועלות" בעפולה.

היטלר, שעלה לשלטון, הפעיל את חוקי הגזע נגד היהודים שנותרו בגרמניה. הוקמו מחנות השמדה באירופה ואליהם נשלחו יהודי גרמניה. בין היהודים שנגזר עליהם להישלח למחנות ההשמדה, הייתה גם אימי ושתי אחיותי הבכורות ואח צעיר. אלה ניספו בשואה (שרה, מרטה, קלמן וכל משפחתי מפולין). אחותי הצעירה, הרטה, נדדה לאנגליה ונישאה ליעקב (ג'ק) גילברט, שם הם חיים ולהם בן ובת נשואים, הגרים בלונדון.

ב"משק הפועלות", שהיה בית ספר חקלאי, היינו 4 בנות מאותה הכשרה ומאותה עיר. עלי הוטלה ועדת העבודה וועדת התרבות של בית הספר החקלאי. זאת, בגלל ניסיוני התנועתי בהכשרה וניסיוני בחיים ובאחריות לעבודה שהתנסיתי בה בגיל מוקדם מדי.

כאשר חסרו מדריכות מבוגרות, בגלל עיסוקן התנועתי, נתבקשתי אני למלא את מקומן במשתלה ובמטבח.

כאשר נערך ביקור של המפקחת במפתיע – הזדרזו לקרוא לי מהשדה על-מנת שאשליט סדר בחדרי הבית ומוסדותיו.

כך הוצא לי, רשמית ע"י המוסד, שאכשיר עצמי כמדריכה מפקחת בבית הספר החקלאי, אך אני דחיתי הצעה נדיבה זו, כי היעד שלי היה להצטרף לקיבוץ. ב"משק הפועלות" נשארתי שנתיים מ-1937 עד-1939.

כיצד הגעתי לבית-השיטה?

היינו 4 בנות מההכשרה. היינו קשורות בינינו מאז חברותנו בתנועת הנוער והחלוצ – שהיה מסונף לקיבוץ המאוחד.

תרשיש אברהם, מעין-חרוד, היה אז מזכיר הקיבוץ המאוחד. הוא רצה לשלוח אותנו להיות שותפות בהקמת הקיבוץ הראשון של חומה ומגדל - לשדה נחום. לכן, ארבעתנו הקדמנו וערכנו סיור רגלי מעפולה עד עין-גב, כדי להתרשם אישית מהישובים השכנים בעמקים, לבחור את מה שימצא חן בעינינו.

והנה, הרושם שלי מהביקור בשדה-נחום:

בחור, עובד חדר אוכל – מגבת קשורה למותניו במקום סינר. את הכלים הוא מנגב בסינר במקום במגבת הקשורה למותניו. תמונה זו נגדה את רוחי וחושי האסתטיים. לא, כאן לא המקום בשבילי.

המשכנו משדה נחום לבית-השיטה. הגענו לחדר האוכל בצריף העץ. כאן, פגשתנו חברה ושמה **הדסה עמרמי**, שקרצפה את מרצפות העץ של חדר האוכל. אמרנו: זהו – עניים, צנועים אך נקיים. אבל כאן לא רצו לקבל אותנו, כי לא היו מקומות קליטה (פירוש, שלא הייתה מיטה ולא פינה להשכיב אותנו). אנחנו, דווקא, התעקשנו להתקשר למקום הזה – לבית השיטה.

האפשרות לזכות במיטה שאיננה, הייתה כזו:

עם סיום יום העבודה, הייתה תורנות לקבלת מיטה "מאומצת" לאותו לילה: היה סדרן מיטות. כל יום אחרי תום עבודת יומי, הייתי צריכה לחכות לסדרן על מדרגות חדר האוכל, כדי שהוא יגלה לי כתובת של מישהו שנסע באותו יום ולא חזר, כמו מיטת הגזבר. ואז, באתי עם מזוודתי המיטלטלת לאותו חדר עץ, התארגנתי בצינעה ובזהירות... ובבוקר בבוקר, יצאתי לעבודתי בגן הירק, מבלי לדעת היכן אישן הלילה והיכן אנוח אחרי יום עבודתי בקיץ החם.

ואשר לשינוי שמי **מברטל לברוריה**:

מזכיר קבוצת החוגים אז, היה ישראל גת. מייד עם בואי הוא הודיעני שאם אני רוצה להתקבל לבית השיטה, אני צריכה תחילה לעברת את שמי לעברית. מכוון

שהיינו מוכנות לכל קורבן ובלבד שיקבלו אותנו בקיבוץ הזה, הסכמנו להצעתו:
טילה הפכה לטלילה. לי, ברטל, המזכיר הציע שני שמות שמתחילים בב' ויש בהם
ר': ברכה או ברוריה. מבלי לחכות לתשובתי – בעלון השבועי שראה אור ביום שישי
– כבר פורסם, שחברה חדשה ושמה ברוריה הגיעה לקבוצה. אני לא יכולתי להתרגל
כל כך מהר לשינוי שמי: כאשר חברים פנו אלי וקראו לי ברוריה – לא הבנתי. פשוט
לא הבנתי למי מתכוונים.
לאחר ימים, נוכחתי להבין, שזו הייתה התחכמות צברית, שעבדה משום מה דווקא
עלינו.
כי משום מה, מסביבנו היה גם ארנסט ואוטו והרטה ואירמה ועוד... שלא שינו את
שם, אבל אני ברוריה מאז.